

KUNSTEN PUNT

Terugblik op 2018

Jaarverslag Kunstenpunt

MEER OP [KUNSTEN.BE](https://www.kunsten.be)

Inhoudsopgave

OVER DIT JAARVERSLAG	03
OVERZICHT ACTIVITEITEN EN PUBLICATIES	04
KUNSTENPUNT IN CIJFERS	10
 THEMA'S	 12
Anders internationaal werken in de kunsten	14
Het kunstenlandschap in kaart	15
Sterkere positie van de kunstenaar	16
Kunst in Opdracht & Kunst (Boven)Lokaal	18
Interculturaliteit & Stedelijkheid	20
Kunst & Transitie	21
 INFORMATIE & ORIËNTATIE VOOR KUNSTEN- EN BELEIDSWERKERS	 22
Gids Werken in de Kunsten en andere onlinetools	24
Infosessies & Kunstenpunt als aanspreekloket	24
Ondersteuning van Vlaamse en internationale beleidspartners	25
 INTERNATIONALE RELATIEONTWIKKELING	 26
Matchmaking via bezoekersprogramma's, werkbezoeken en capacity-building	28
Relatie-ontwikkeling rond regio's en thema's	34
Promotie en de focus op Vlaanderen in het buitenland	
en op Vlaamse presentatieplekken in het buitenland	38
Partnerschap met bovenbouw rond internationaal werken	39
 (RE)FRAMING KUNSTENPUNT	 40
ARTS FLANDERS	41
STAALKAART (ONLINE) PUBLICATIES	42

Over dit verslag

In 2018 organiseerden we een groot deel van onze diensten en activiteiten rond zes grote inhoudelijke lijnen: anders internationaal werken in de kunsten, het in kaart brengen van het kunstenlandschap, de positie van de kunstenaar versterken, Kunst in Opdracht en Kunst (Boven)Lokaal, interculturaliteit en stedelijkheid, en tot slot, kunst en transitie. Deze thema's duiken als rode draden op in de initiatieven die we ondernamen rond de ondersteuning, analyse en ontwikkeling van het werkveld, maar ook in onze acties rond beeldvorming en netwerking. In het eerste deel van het jaarverslag lees je meer over die zes thematische lijnen.

In het tweede deel stellen we scherp op de resultaten van onze praktijkondersteuning voor mensen en organisaties die professioneel actief zijn in de kunsten. Hoe informeerden we hen over het werkveld en het beleid?

In het derde deel lees je hoe we de kunsten op het internationale domein versterkt hebben. Hoe creëerden we kansen voor kunstenaars en andere kunstwerkers in het buitenland? Welke regio's speelden een belangrijke rol? Maar ook: hoe zetten we bij buitenlandse professionals de schijnwerpers op onze kunstscene en met welke (beleids)partners en netwerken smeedden we banden?

Doorheen het jaarverslag, ten slotte, krijg je concrete cijfers over onze activiteiten, bereik en kunstendatabank, geven we ook meer toelichting bij de vernieuwing van onze organisatie en een korte bijdrage over Arts Flanders. Maar we starten met een volledige overzicht van onze activiteiten en publicaties.

Veel leesplezier,

A handwritten signature in black ink that reads "Jean Kunstpunt". The signature is stylized, with "Jean" written in a cursive script and "Kunstpunt" in a more blocky, hand-drawn style.

Overzicht activiteiten & publicaties

**INFORMATIE-
EN ORIËNTATIESESSIES****01.02.2018**

Allemaal bovenlokaal: maak kennis met het transitie-reglement voor culturele projecten - i.s.m. Kunstwerkt en het Departement Cultuur

MULTIDISCIPLINAIR
BELGIË, BRUSSEL

19.04.2018

Beurzen & projectsubsidies binnen het Kunstendecreet

MULTIDISCIPLINAIR
BELGIË, BRUSSEL

29.08.2018

Beurzen & projectsubsidies binnen het Kunstendecreet

MULTIDISCIPLINAIR
BELGIË, BRUSSEL

24.10.2018

Residenties & werkplaatsen: maak kennis met organisaties in binnen- en buitenland

MULTIDISCIPLINAIR
BELGIË, BRUSSEL

**INSPIRATIE-
EN WERKSESSIES****29.03.2018**

(Re)framing the International: inspiratiesessie beeldende kunsten

BEELDEND
BELGIË, MECHELEN

23.04.2018

(Re)framing the International: inspiratiesessie podiumkunsten

PODIUM
BELGIË, BRUSSEL

26.04.2018

(Re)framing the International: inspiratiesessie muziek

MUZIEK
BELGIË, BRUSSEL

14.06.2018

Meerwaarde van kunst in een veranderende stedelijke context (masterclass) - i.s.m. Kunstcel Departement CJM, Team Vlaams Bouwmeester en Netwerk Aalst

BEELDEND
BELGIË, AALST

04.09.2018

Inspiratielunch Kunst & Lokaal Beleid - i.s.m. VVSG, VVC, oKo en Het Theaterfestival

PODIUM
BELGIË, ANTWERPEN

06.09.2018

Staat van de Stad Antwerpen: Kick-off Nieuwstedelijke Grond #2 Antwerpen

MULTIDISCIPLINAIR
BELGIË, ANTWERPEN

18.09.2018

Pulse werksessie: Waar(de) voor je geld

MULTIDISCIPLINAIR
BELGIË, BRUSSEL

13.11.2018

Feedbackmoment voor cultuurcentra en diensten cultuur met ambitie voor beeldende kunst - i.s.m. Kunstwerkt

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL

SYMPOSIA**25.09.2018**

Symposium (Re)framing the International: internationaal werken in de kunsten, nu en straks

MULTIDISCIPLINAIR
BELGIË, ANTWERPEN

05.06.2018

Medewerking Colloquium Vlaanderen Galeriestad - i.s.m. Vereniging van Belgische galeries voor moderne en hedendaagse kunst (BUP)

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL

**SECTORONTMOETINGEN &
PRAKTIJKGEMEENSCHAPPEN
(EXCL. MIA'S)****30.01.2018**

Music Industry Awards (MIA's)

MUZIEK
BELGIË, BRUSSEL

20.03.2018

Jazz#forum

MUZIEK
BELGIË, LEUVEN

22.05.2018

Belgian World Music Network Meeting

MUZIEK
BELGIË, BRUSSEL

12.10.2018

Ontmoetingsmoment Nieuwe Muziek tijdens Transit

MUZIEK
BELGIË, LEUVEN

16.10.2018

Sectorontmoeting muziek in het kader van de Landschapstekening Kunsten

MUZIEK
BELGIË, AALST

23.10.2018

TranCity, Trefdag Pulse

MULTIDISCIPLINAIR
BELGIË, LEUVEN

08.11.2018

Sectorontmoeting beeldende kunst in het kader van de Landschapstekening Kunsten

BEELDEND
BELGIË, AALST

22.11.2018

Sectorontmoeting podiumkunsten in het kader van de Landschapstekening Kunsten

PODIUM
BELGIË, AALST

BEGELEIDINGSTRAJECTEN**03.07.2018**

Pulse praktijksafari bij Stadslab 2050

TRANS
BELGIË, ANTWERPEN

DOORLOPEND

Do It Together (D.I.T.); begeleiding van vier initiatieven (51%, Coalition of the Willing, State of the Arts & Engagement)

TRANS
BELGIË

DOORLOPEND

Scan&Do: begeleiding van veranderingsprocessen rond interculturaliseren bij CAMPO, De Singel, Theaterfestival, Netwerk Aalst en Buda

TRANS
BELGIË, GENT • ANTWERPEN • AALST • KORTRIJK

**INTERNATIONALE
BEZOEKERSPROGRAMMA'S**
17-19.01.2018

Individueel bezoekersprogramma Brussels Jazz Festival

MUZIEK
BELGIË, BRUSSEL

27-29.01.2018

Classic Connections: internationaal bezoekersprogramma klassieke muziek

MUZIEK
BELGIË, ANTWERPEN • BRUSSEL

07-11.02.2018

Bezoekersprogramma Mohamed Rachdi in het kader van Moussem Cities Casablanca

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL • ANTWERPEN • MONS

14-17.03.2018

Bezoekersprogramma Turning Photography

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL • ANTWERPEN • LUIK • CHARLEROI • LEUVEN

18-25.03.2018

Bezoekersprogramma en talks met hedendaagse dansers uit Iran

PODIUM
BELGIË, MECHELEN

20-21.03.2018

Bezoekersprogramma Leuven Jazz Festival

MUZIEK
BELGIË, LEUVEN

28.03-01.04.2018

Bezoekersprogramma Ela Bittencourt in het kader van Courtisane Festival

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL, GENT

16-18.05.2018

From Brussels with Love: bezoekersprogramma podiumkunsten tijdens Kunstenfestivaldesarts

PODIUM
BELGIË, BRUSSEL, GENT

19-21.05.2018

Bezoekersprogramma Ham Sessions

MUZIEK
BELGIË, GENT

06-08.09.2018

Highlights from the Lowlands: bezoekersprogramma tijdens het TheaterFestival

PODIUM
BELGIË, ANTWERPEN • GENT

31.08 - 03.09.2018

Open Studio's Curators Programme

BEELDEND
BELGIË, ANTWERPEN • LEUVEN

13-20.09.2018

Curatorenprogramma Branka Benčić

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL • ANTWERPEN

21-22.09.2018

Curatorenprogramma Ralph Rugoff

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL • ANTWERPEN

26.09.2018

Bezoekersprogramma 25 jaar JazzLab

MUZIEK
BELGIË, BRUSSEL

16.10.2018

Bezoekersprogramma Brugge Jazz

MUZIEK
BELGIË, BRUGGE

22-24.10.2018

Curatorenprogramma Adélaïde Blanc

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL • ANTWERPEN

25-28.10.2018

Curatorenprogramma Merve Elveren & Kevser Güler

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL • ANTWERPEN

**INTERNATIONALE UITWISSELING EN
ORIËNTATIE**
04-07.01.2018

Werkbezoek aan Chamber Music America

MUZIEK
VERENIGDE STATEN, NEW YORK

01.02.2018

Wim Waelput over de oriëntatiereis in Cuba en de VS

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL

12.02.2018

Internationale netwerkcontmoeting kinderkunsten tijdens bezoekersprogramma op Krokusfestival

PODIUM
BELGIË, HASSELT

18-25.03.2018

Talk hedendaagse dansers uit Iran in het kader van bezoekersprogramma

PODIUM
BELGIË, BRUSSEL

18.05.2018

Meet the Makers: exchange ideas with contemporary performing artists

PODIUM
BELGIË, BRUSSEL

02-16.09.2018

Oriëntatiereis naar Zuid-Afrika en Zimbabwe

BEELDEND
ZUID-AFRIKA, ZIMBABWE
KAAPSTAD • JOHANNESBURG • HARARE • BULAWAYO

22.09-04.11.2018

IKSV culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Turkije: workshops Istanbul Design Biennial

BEELDEND
TURKIJE, ISTANBUL

26.09.2018

Post-millennium tensions: een panelgesprek over internationalisering in de beeldende kunst in Vlaanderen en Nederland

BEELDEND
NEDERLAND, DEN HAAG

05 -11.10.2018

Werkbezoek aan Amman, Ramallah, Jeruzalem en Haifa

BEELDEND
JORDANIË, PALESTINA, ISRAËL
AMMAN • RAMMALAH • JERUZALEM • HAIFA

14 -18.11.2018

IKSV culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Turkije: workshop Tcha Limberger met Roemeense en Turkse muzikanten

MUZIEK
TURKIJE, ISTANBUL

22-26.11.2018

IKSV culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Turkije: workshop theaterkritiek met 0090, recto:verso, Etcetera

PODIUM
TURKIJE, ISTANBUL

12-18.11.2018

Bezoekersprogramma podiumkunsten voor een jong publiek: tien Vlaamse professionals op uitwisseling naar Quebec

PODIUM
CANADA, QUÉBEC

21-25.06.2018

Internationale workshop 'US UNSTRANGERED', MALTA festival in Poznan, sectie MALTA Generator

MULTIDISCIPLINAIR
POLEN, POZNAN

**SHOWCASES EN INTERNATIONALE
FOCUS OP VLAAMSE KUNSTEN EN
PRESENTATIEPLEKKEN**

17-19.01.2018

Belgische showcases op Eurosonic

MUZIEK
NEDERLAND, GRONINGEN

31.01-02.02.2018

Belgische showcases en werkbezoek MENT

MUZIEK
SLOVENIË, LJUBLJANA

02-04.02.2018

Momix focust op creaties uit Vlaanderen

PODIUM
FRANKRIJK, KINGERSHEIM

05-08.04.2018

Belgische showcases en werkbezoek Tallinn Music Week

MUZIEK
ESTLAND, TALLINN

19-22.04.2018

Belgische delegatie op Jazzahead

MUZIEK
DUITSLAND, BREMEN

16-19.05.2018

Belgische delegatie op Classical:NEXT

MUZIEK
NEDERLAND, ROTTERDAM

17-19.05.2018

Belgische showcases The Great Escape

MUZIEK
ENGELAND, BRIGHTON

19-25.06.2018

Malta Festival in Poznań: keynotes en workshops door Kunstenpunt

PODIUM
POLEN, POZNAN

25.05.2018

Focus op Belgische jazz tijdens Amersfoort Jazz

MUZIEK
NEDERLAND, AMERSFOORT

29.08 - 01.09.2018

Focus op Belgische hedendaagse dans op de Tanzmesse

PODIUM
DUITSLAND, DÜSSELDORF

5-7.09.2019

Belgische showcase op 12Points Festival

MUZIEK
IERLAND, DUBLIN

12-15.09.2018

Showcases en professionele ontmoetingen tijdens Crossroads

MUZIEK
FRANKRIJK, ROUBAIX

19-22.09.2018

Belgium Booms pop & rock showcases op Reeperbahn Festival

MUZIEK
DUITSLAND, HAMBURG

17-19.10.2018

Belgische pop & rock showcases op MaMA Festival

MUZIEK
FRANKRIJK, PARIJS

17-21.10.2018

Belgium Booms op Amsterdam Dance Event

MUZIEK
NEDERLAND, AMSTERDAM

24-28.10.2018

Belgische delegatie op WOMEX 2018 - Muziek

MUZIEK
LAS PALMAS

**RONDETAfels EN EXPERTENMEETINGS
IN EEN INTERNATIONALE CONTEXT (INCL.
WALLONIË)**

03.02.2018

Samenwerking Moussem Round Table #1: The development of the contemporary dance and performance scene in Casablanca

PODIUM
BELGIË

10.02.2018

Samenwerking Moussem Round Table #2: Stedelijke context en hedendaagse beeldende kunstpraktijk

BEELDEND
BELGIË, BRUSSEL

23.02.2018

Expertenmeeting en speeddatingssessies rond artistieke samenwerking met Palestina

MULTI
BELGIË, GENT

28.02.2018

Art and political space in Europe:
Alliances with civil society and strategies
for collaboration (Another Europe More
Europe #2)

MULTI
BELGIË, BRUSSEL

23.03.2018

Publieke ontmoeting en presentatie van
residentie Le 18

MULTI
BELGIË, BRUSSEL

13.06.2018

Rondetafel rond muzikale mobiliteit tussen
Nederland en Vlaanderen Muziek

NEDERLAND, ROTTERDAM

08.12.2018

Workshop tijdens December Dance,
met een publiek van internationale
podiumprogrammatoren en lancering van
Reframing the International, a card game
for art workers

PODIUM
BELGIË, BRUGGE

KENNISNETWERKEN & OVERLEGPLATFORMEN

KENNISDELING DOOR KUNSTENPUNT VIA EXTERNE INITIATIEVEN

- Muzikale Terzake, Poppunt
- Stuurgroep cross-collections
- Stuurgroep e-cultuur benchmarking publiek
- Stuurgroep e-cultuur internationalisering
- Stuurgroep participatieonderzoek
- Overlegplatform Diversiteit samen met Socius, Departement CJM, Faro, Agentschap Integratie en Inburgering
- Kennisplatform Kunst in opdracht van de Kunstcel Departement CJM)
- Mobility Scheme for artists and/or culture professionals, On the Move
- Cultural Relations at Work (around the implementation of the EU Strategy for international cultural relations), Eunic Global

- Klankbordgroep aanbod & afname Fonds Podiumkunsten Nederland Commissie Kunstenaars, Federale overheid
- Werkgroep Kunsten Vlaamse Gemeenschapscommissie
- Commissie Sabam for Culture
- Dynamo, Canon Cultuurcel
- Onderzoek cultureel ondernemerschap, Cultuurloket
- Klankbordgroep Cultuur in de spiegel Canon Cultuurcel
- Inschalingscommissie Maatschappelijke Rollen, dep. Onderwijs
- Klankbordgroep Kunstkuur CANON Cultuurcel
- Stuurgroep veldanalyse Taalunie
- Onderzoeksplatform Cultuur

KUNSTENPUNT WAS IN 2018 LID VAN VOLGENDE INTERNATIONALE NETWERKEN

- Europe Jazz Conference
- European Folk Network
- EFFE European Festival Association
- ISCM International Society Contemporary Music
- EMC European Forum on Music
- IAMIC International Association of Music Information Centres
- EMEE European Music Export Exchange
- ETEP European Talent Exchange Programme
- IETM International network for contemporary performing arts
- VAP Visual Arts Platform
- ASSITEJ International Association for Children and Young People

PRESENTATIES VAN (RE)FRAMING THE INTERNATIONAL TIJDENS

- conferentie Mobility of Aesthetics (ENICPA, Warschau)
- expertenmeeting Compendium for Cultural Policies and Trends in Europe (Rijeka)

- Fair International Cultural Cooperation gathering (Dutch Culture Amsterdam)
- Producer's Academy in PACT Zollverein (Essen)
- opleiding Cultuurmanagement (Antwerpen)

CREATIVE EUROPE

Co-organisatie nationale kennisdelingsdag Creative Europe-projecten (29 januari) in het kader van cultureel akkoord tussen de Vlaamse en de Franse gemeenschap, opzet van specifiek muziekprogramma binnen de EU

ONLINE SPECIALS & PUBLICATIES

- *Cijferboek Kunsten* in de aanloop van de Landschapstekening 2019
- *Magazines re/framing the international #2 en #3*
- Publicaties *Kunstenpocket #1 Nieuwstedelijke Grond en #2 Internationalisering in de kunsten/ Internationalisation in the arts*
- *Card game for international art workers* (Workshop tool)
- Publicatie Pilotprojecten *Naar een stimulerend kunstopdrachtenbeleid voor de publieke ruimte in Vlaanderen: 8 aanbevelingen voor beleid en praktijk*
- Online gids *residenties & werkplaatsen in Vlaanderen en in het buitenland*
- Let me be your guide: Contemporary Dance from Flanders & Brussels Vol. 2
- Let me be your guide: hedendaagse podiumkunsten voor een jong publiek
- Perspectief Offspaces: staalkaart van offspaces in Vlaanderen & Brussel
- Bijdrage aan Duurzame Ontwikkelingsdoelen: zeventien inspirerende praktijkvoorbeelden (Pulse), *Mobility Funding Guide* (On the Move), *Compendium for Cultural Policies and Trends in Europe*

Kunstenpunt in cijfers

KUNSTENDATABANK

› **200.000**

MENSEN EN ORGANISATIES ACTIEF
IN DE KUNSTEN
UIT VLAANDEREN EN BRUSSEL

› **150.000**

RELEASES, CONCERTEN, PODIUMPRODUCTIES,
TENTOONSTELLINGEN EN RESIDENTIES

KUNSTENDATABANK

MUZIEK IN 2018

- ± 700 NIEUWE RELEASES
- › 5.000 BUITENLANDSE CONCERTEN IN
- › 30 LANDEN VAN
- › 800 BELGISCHE ARTIESTEN

PODIUMKUNSTEN IN 2018

- › 800 PODIUMPRODUCTIES IN SEIZOEN 2017-2018
- › 3.000 BUITENLANDSE VOORSTELLINGEN
- VAN VLAAMSE PRODUCTIES

BEELDENDE KUNSTEN IN 2018

- 850 KUNSTENAARS
- › 350 BEELDENDE KUNSTACTIVITEITEN DOOR
- › 150 KUNSTENAARS

BEREIK & DOELGROEPEN
ACTIVITEITEN

- › 1.300 DEELNEMERS
- AAN BINNENLANDSE INFORMATIE-
EN ORIËNTATIESESSIES, WERKSESSIES
EN SYMPOSIA

5 ORGANISATIES
BEGELEID MET SCAN&DO

138 INTERNATIONALE CURATOREN,
PROGRAMMATOREN, KUNSTENAARS,
ONDERZOEKERS EN ANDERE KUNSTWERKERS
UIT 31 VERSCHILLENDE LANDEN BEZOCHTEN
ONZE REGIO IN 2018

EVALUATIE
INFOSESSIES KUNSTENDECREET (1)AANDEEL DEELNEMERS DAT 'GOED' TOT
'UITSTEKEND' ANTWOORDDE OP DE VRAAG OF
VOLGENDE DOELSTELLINGEN WERDEN BEREIKT *

- 9/10 MEER DETAILS KRIJGEN OVER HOE
HET KUNSTENDECREET IN ELKAAR ZIT
- 8/10 WETEN WELKE SUBSIDIE
JE KAN AANVRAGEN
- 7/10 BEGRIJPEN VAN DE ADMINISTRatieve TAAL
- 7/10 WETEN HOE JE EEN AANVRAAG
MOET INDIENEN
- 7/10 WETEN WAAR JE DE JUISTE INFORMATIE
KAN VINDEN

BEREIK & DOELGROEPEN
SOCIAL MEDIA (3)

f 5.964

t 2.440

i 958

in 430

BEREIK & DOELGROEPEN
NIEUWSBRIEVEN (2)

> 19.000 ONTVANGERS
KUNSTENPUNT NIEUWS
(+25% T.O.V. 2017)

> 10.000 ONTVANGERS
FLANDERS ARTS INSTITUTE NEWS
(+25% T.O.V. 2017)

45% OPEN RATE

9% CLICK RATE

> 65.000

GEBRUIKERS (+22% T.O.V. 2017)

WELKE PAGINA'S/SECTIES WERDEN HET VAAKST
GECONSULTEERD?

- 39% WERKEN IN DE KUNSTEN
- 14% HOMEPAGE
- 10% ONDERZOEK & ONTWIKKELING (DOSSIERS)

WELKE DRIE ARTIKELS (LONGREADS) WERDEN HET
MEEST GELEZEN?

- 1 POST-MILLENNIUM TENSION,
CONTEMPORARY ART AT A CROSSROADS.
DOOR PIER LUIGI SACCO
- 2 LET ME BE YOUR GUIDE: HEDENDAAGSE
PODIUMKUNSTEN VOOR EEN JONG
PUBLIEK HET JEUGDTHEATER IS DOOR - LEVE
HET JEUGDTHEATER!
DOOR EVELYNE COUSSENS
- 3 CHERCHEZ LES FEMMES: DIRECTIES VAN
KUNSTENORGANISATIES. CIJFERANALYSE
DOOR KUNSTENPUNT

BEREIK & DOELGROEPEN
KUNSTEN.BE (4)

(1) CIJFERS GAAN OVER TWEE INFOSESSIES,
MET IN TOTAAL 96 DEELNEMERS WAARVAN ER
31 DE ENQUÊTE INVULDEN

(2) CIJFERS 'ONTVANGERS' OP 1/1/2019,
OPEN EN CLICK RATE GEMIDDELD
VOOR ALLE 113 CAMPAGNES IN 2018

(3) VOLGERS OP 31 DECEMBER 2018.
CIJFERS VOOR FACEBOOK EN TWITTER
VOOR KUNSTENPUNT- EN FLANDERS ARTS INSTITUTE-
ACCOUNTS SAMEN

(4) CIJFERS VOOR DE PERIODE 1/1/2018 - 31/12/2018

Thema's

Anders internationaal werken in de kunsten

RELEVANTE TRENDS EN PISTES IN KAART GEBRACHT

Jarenlang was internationaal werken in de kunstensector vanzelfsprekend, maar een paar jaar geleden pikte Kunstenpunt signalen op dat het minder evident werd om over de grenzen heen te werken. Om die reden startten we in 2017 met ***(Re)framing the International***, een onderzoeks- en ontwikkelingsdossier over het nieuwe internationale werken in de kunsten: wat is de waarde van internationaal werken in de kunsten vandaag? Waar zitten er economische, politieke of ecologische spanningen? Welke oplossingen of alternatieven worden ontwikkeld? En hoe kan internationaal werken in de kunsten er in de toekomst uitzien?

In 2018 liep *(Re)framing the International* verder. In drie inspiratiesessies, workshops en panelgesprekken brachten we professionals samen rond concrete cases. We beschreven relevante trends en interessante praktijkvoorbeelden en publiceerden analyses en verhalen in een reeks pop-upmagazines. Tijdens een slotsymposium en in onze *Kunstenpocket #2* brachten we de resultaten samen en op een aantal internationale platformen presenteerden we de inzichten aan buitenlandse partners en kunstwerkers. Verder lanceerden we een workshoptool, in de vorm van een kaartspel, voor kunstwerkers die willen stilstaan bij de impact van hun internationale mobiliteit.

INITIATIEVEN ROND INTERNATIONAAL WERKEN

- Inspiratiesessies *(Re)framing the International*
- Editie #2 en #3 pop-upmagazine *re/framing the international*
- Publicatie *Kunstenpocket #2*
Internationalisering in de kunsten/
Internationalisation in the arts
- Slotsymposium *(Re)framing the International*
- Workshoptool voor kunstwerkers *(Re)framing the International, a card game for art workers*
- Panelgesprek *Post-millennium tensions* over internationalisering in de beeldende kunsten in Vlaanderen en Nederland - i.s.m. Boekmanstichting
- Workshop tijdens *December Dance*
- Internationale presentaties van *(Re)framing the International* tijdens *Mobility of Aesthetics* (Warschau), *Compendium for Cultural Policies and Trends in Europe* (Rijeka), *Fair International Cultural Cooperation Gathering* (Amsterdam), *Producer's Academy* (Essen)

Sectorontmoeting Landschapstekening Muziek © Michael Lombarts

Het kunstenlandschap in kaart

GRONDWERK VOOR DE LANDSCHAPSTEKENING

In aanloop naar de publicatie van de omvangrijke Landschapstekening Kunsten - die de Strategische Visienota van de toekomstige minister van Cultuur zal voeden - publiceerden we het **Cijferboek Kunsten, een synthese van heel wat bestaand relevant onderzoek**. Naast historisch cijferwerk van Kunstenpunt bevat het lijvige naslagwerk ook een literatuurlijst van

INITIATIEVEN ROND HET IN KAART BRENGEN VAN KUNSTENLANDSCHAP

- Publicatie *Cijferboek Kunsten*
- Colloquium *Vlaanderen Galeriestad*
- *Music Industry Awards (MIA's)*
- *Jazzforum*
- *Belgian World Music Network Meeting*
- *Ontmoetingsmoment Nieuwe Muziek* tijdens *Transit-festival*

relevante empirische studies en een discoursanalyse van *trending topics* binnen de kunsten in de opiniepers.

Als aanvulling op die synthese deden we een **temperatuurmeting in het werkveld**: welke thema's leven er vandaag in de kunsten en welke perspectieven bestaan er? Met drie intensieve werksessies - een voor beeldende kunsten, een voor podiumkunsten en een voor muziek - en een onlinecanvas spitten we de noden en verwachtingen op van kunstwerkers (van mensen actief in kleinere cultuurcentra tot kunstenaars en grotere organisaties).

Naast zijn documentatie- en onderzoeksopdracht functioneert Kunstenpunt ook als een platform waar sectorspelers elkaar geregeld ontmoeten rond bepaalde thema's of praktijken die ze delen - de zogenaamde **praktijkgemeenschappen**. In 2018 brachten we deze spelers samen op bijvoorbeeld het *Colloquium Vlaanderen Galeriestad*, de *Music Industry Awards (MIA's)*, het *Jazzforum*, de *Belgian World Music Network Meeting* en het *Ontmoetingsmoment Nieuwe Muziek* tijdens het *Transit-festival*.

Sterkere positie van de kunstenaar

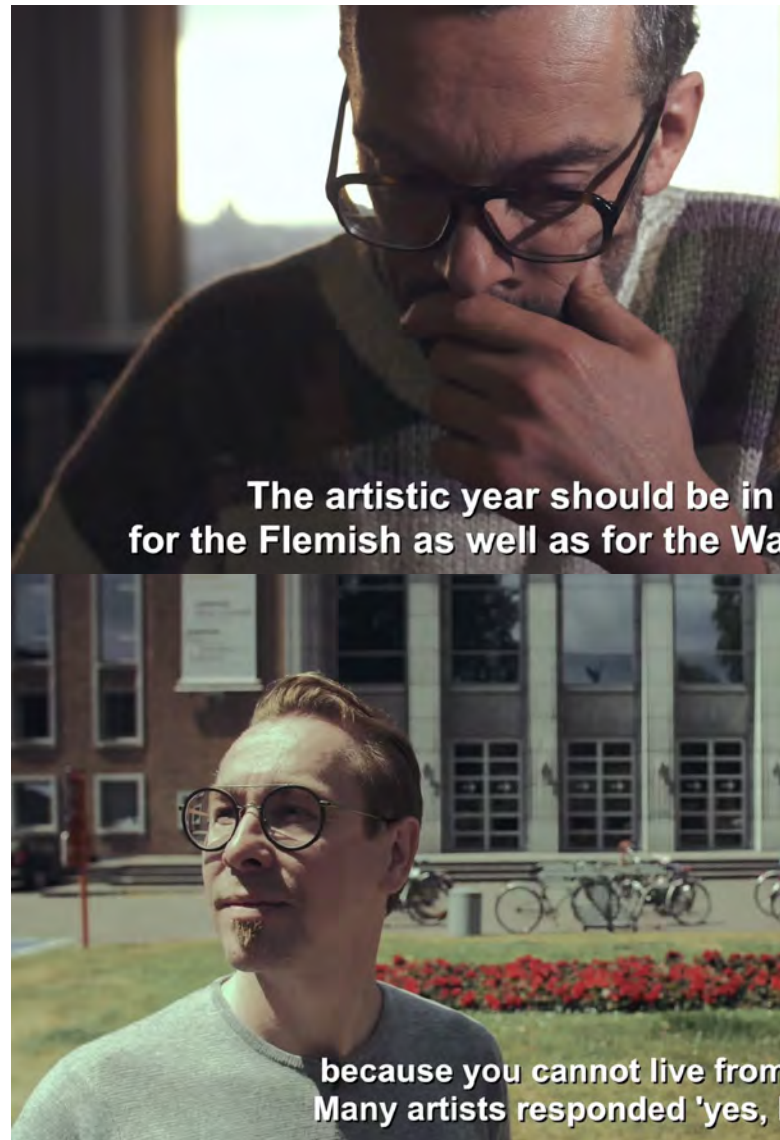
NAAR NIEUWE ORGANISATIEMODELLEN ROND EEN STERKERE KUNSTENAAR

Kunstenaars bevinden zich in het centrum van de kunsten, maar hun plaats in het werkveld is kwetsbaar. Velen ontwikkelen bewust een 'hybride' loopbaan - met veel projectmatig en freelance werk - en zetten hun artistieke skills ook in buiten de kunsten. Ze streven naar vrijheid, afwisseling en kruisbestuiving met andere disciplines en maatschappelijke domeinen. Maar de medaille heeft een keerzijde. Vrijheid en flexibiliteit gaan samen met sociale onzekerheid, keuzedwang, stress. Kunstenaarsloopbanen worden 'hobbelig' met contracten van korte duur bij steeds meer opdrachtgevers in diverse sectoren. Hoe kunnen loopbanen van kunstenaars opnieuw meer continuïteit en stabiliteit krijgen, terwijl de voordelen van de toegenomen artistieke vrijheid en internationale mobiliteit bewaard blijven?

Kunstenpunt ondernam verschillende initiatieven om de positie van kunstenaars te versterken. We bieden zowel online als offline informatie over het werken in de kunsten (cfr. deel II). Als aanspreekklok voor iedereen die werkt in de kunsten antwoorden we elke dag op vragen van kunstenaars.

Centraal in ons werk stond ook het **Do It Together**-traject **rond het versterken van de positie van de kunstenaar**. Vier concrete ideeën uit het werkveld - onder de noemers *51%*, *The Coalition*, *State of the Arts* & *Engagement* - werden **uitgetest** met het oog op nieuwe manieren van (samen)werken met kunstenaars die hen sterken in hun positie:

- De **Coalition** verenigt vier organisaties die concrete veranderingen willen doorvoeren in hun eigen werking, zo bekijken ze bijvoorbeeld hoe ze kunstenaars degelijk kunnen vergoeden voor residentieperiodes.

- **Engagement** wil met een online statement en tools duidelijkheid scheppen over wat (seksueel) grensoverschrijdend gedrag inhoudt, wat de effecten zijn, hoe ermee om te gaan en hoe de sector verantwoordelijkheid kan opnemen.
- Het open platform **SOTA (State of the Arts)** ijvert voor een gezond klimaat voor kunst en kunstenaars in de samenleving en ondernam diverse brainstorms, symposia en trajecten rond fair practices.
- **51%** wil alle betaalde functies in de kunstensector te laten uitvoeren door kunstenaars met een actieve praktijk

Still video, Do It Together © Sander Tas

MEER INITIATIEVEN ROND HET VERSTERKEN VAN DE KUNSTENAARS

- Infosessies rond het Kunstendecreet en rond residenties & werkplaatsen
- Begeleiding van *Do It Together*-trajecten en een tussenstand in de vorm van een gesprek tussen de D.I.T.projectleiders onder de noemer *Op weg naar fair practice*.
- Europese onderzoeksproject *Re:Shape*
- Rondetafel over kunstenaarsinitiatieven in Vlaanderen en Wallonië - i.s.m. Les Brasseurs

Kunst in Opdracht & Kunst (Boven)Lokaal

ONDERZOEK, ONTWIKKELING EN ONDERSTEUNING
ROND KUNST IN EEN LOKALE CONTEXT

Al vertrekt elk artistiek project vanuit de *drive* van kunstenaars, de essentie van het werk ligt in de ontmoeting met een publiek. Daarvoor is het belangrijk dat het publiek het steeds evoluerende kunstenaanbod effectief kan beleven en dat niet enkel in de grote steden. Bovendien wordt het publiek ook steeds diverser. Wat is de impact van die demografische wijzigingen op de kunstenpraktijk? Richten instellingen zich niet te veel op het bestaande publiek? Bestaan er binnen de kunsten niet nog steeds teveel drempels rond de diversiteit van aanbod en publiek?

In de relatie tussen kunst en publiek zijn er diverse actoren die een bemiddelende functie vervullen. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor het lokale en bovenlokale cultuurbeleid. Kunstenpunt presenteerde een analyse over de spreiding en het aanbod van de kunsten buiten de centrumsteden, een discussie die de laatste jaren intens werd gevoerd op het werkveld en in de politiek. Kunstenaars en kunstenorganisaties zien de druk op lokale presentatiemogelijkheden toenemen. Lokale cultuurwerkers vragen betere ondersteuning om in te kunnen spelen op belangrijke maatschappelijke en bestuurlijke verschuivingen. Beleidsvoerders op verschillende niveaus herpositioneren zich.

Naar aanleiding van de decentralisering van het lokale cultuurbeleid organiseerden we een informatiesessie over **het nieuwe bovenlokale transitierglement** en een inspiratielunch rond **het nieuw bovenlokaal culturele klimaat**.

Daarnaast onderzocht het traject *Pilootprojecten Kunst in Opdracht* wat **kunst in de publieke ruimte** kan betekenen in de 21ste eeuw aan de hand van **vijf**

concrete realisaties in Gent, Genk, Aalst, Herzele en Antwerpen. Dit vierjarige leertraject kreeg in 2018 een neerslag in een publicatie met aanbevelingen voor beleid en praktijk. Ten slotte waren we actief betrokken bij de **evaluatie van het decreet rond kunst-integratie** en de **opmaak van een nieuw decreet rond kunst in opdracht**.

INITIATIEVEN ROND KUNST (BOVEN)LOKAAL

- Slotpublicatie *Pilootprojecten Kunst in Opdracht* met boekpresentatie *Naar een stimulerend kunstopdrachtenbeleid voor de publieke ruimte in Vlaanderen: 8 aanbevelingen voor beleid en praktijk* - i.s.m. Afdeling Kunsten van het Departement CJM
- Inspiratielunch Kunst & Lokaal Beleid - i.s.m. het Theaterfestival
- Informatiesessie transitierglement Bovenlokaal Cultuurbeleid - i.s.m. VVSG, VVC, oKo en Het Theaterfestival
- Masterclass: *De meerwaarde van kunst in een veranderende stedelijke context* - i.s.m. Kunstcel Departement CJM, Team Vlaams Bouwmeester en Netwerk Aalst.
- Feedbackmoment voor cultuurcentra en diensten cultuur met ambitie voor beeldende kunst - i.s.m. Kunstwerkt

Inspiratielunch Kunst - Lokaal beleid © Tina Herbots

Interculturaliteit & Stedelijkheid

ZACHTE CARTOGRAFIE VAN KUNST IN DE PERIFERIE VAN DE GROTE INSTELLINGEN EN BEGELEIDING ROND HET INTERCULTURALISEREN VAN ORGANISATIES

Meer en meer verschillende waardenkaders, tradities, ideeën, achtergronden en genres verrijken onze samenleving. Als motor van betekenisproductie kan de kunstensector een voortrekkersrol spelen. Hoe geef je vorm aan een gemeenschap waarin 'verschil' een startpunt is?

Voorals in de steden biedt deze superdiverse situatie de kunsten volop kansen om nieuwe perspectieven aan te reiken en meer mensen met verschillende etnisch-culturele achtergronden te betrekken. Een aantal organisaties buigt zich al over de eigen werking, over ingesloten gewoontes, selectiemechanismen en personeelsbezetting. Kunstenaars van niet-westerse origine zoeken kansen om hun talenten te ontwikkelen en drempels weg te nemen. Zij werken vaker samen met bestaande instellingen, maar creëren ook nieuwe plekken om hun werk te maken en te tonen. Dit soort van initiatieven verdient wind in de zeilen, want het blijft een zoekproces hoe je uitsluitingsmechanismen in de kunstensector het beste aanpakt. De kunstensector in zijn geheel zal erkennen dat de huidige resultaten op vlak van interculturalisering nog een zwakte vormen.

Kunstenpunt besteedt aandacht aan de bevordering van culturele diversiteit. Dit doen we op twee sporen: door **veranderingsprocessen binnen organisaties te stimuleren via sCan&Do** en door **innovatieve praktijken buiten het gevestigde institutionele kader zichtbaar te maken** en discursief te omkaderen via het project *Nieuwstedelijke Grond*.

INITIATIEVEN ROND INTERCULTURALITEIT & STEDELIJKHEID

- Begeleidingstraject Scan&Do bij organisaties (CAMPO, De Singel, Theaterfestival, Netwerk Aalst en Buda)
- Kick-off *Nieuwstedelijke Grond* in Antwerpen
- Kunstenpocket #1 *Op zoek naar territoria van nieuwstedelijke creatie | In search of territories of new-urban creation*
- Vijfdaagse workshop *Us Unstrangered* over werken met migranten en nieuwkomers (MALTA festival, Poznan)
- Overlegplatform Diversiteit met Socius, Departement CJM, Faro, Agentschap Integratie en Inburgering rond gezamenlijke acties

| Kunst & Transitie

ACTIVERENDE CASES EN PRAKTIJKEN VOOR KUNSTORGANISATIES

Tien jaar geleden was het debat over ecologie in de kunsten nog embryonaal: het beperkte zich tot praktische aspecten van gebouwenbeheer, samenaankoop en mobiliteit. Maar vandaag leeft het inzicht dat de kunsten - als relatief autonome verbeeldingsruimte - een fundamentele rol kunnen spelen bij die

systeemverandering. Kunstenaars en kunstorganisaties laten zich steeds meer gelden als een partner in de transitie naar een duurzame samenleving in het bredere maatschappelijke middenveld. Dit maakten we zichtbaar door enkele concrete cases te presenteren op onze onlinekanalen.

Aandacht voor duurzaamheid maakt **deel** uit van **een inclusieve benadering in de werking van Kunstenpunt**. Zo reflecteren we in het kader van *(Re) framing the International* over de noodzaak van verre reizen en over duurzame ontwikkeling via artistieke uitwisseling, en denken we in de context van *De kunstenaar centraal* na over loon naar werken.

Kunstenpunt bleef betrokken bij de werking van **Pulse Transitienetwerk Cultuur**. Voor programma's als de jaarlijkse Trefdag, imPULSEN en praktijksafari's ontsloten we duurzame artistieke praktijken voor een breder professioneel publiek. Kunstenpunt werkte mee aan redactie van een sensibiliserende onlinepublicatie over de *Sustainable Development Goals* van de VN, die een blik werpt op de inspanningen die op het terrein al worden gedaan. Dit onderzoek voedt ook het denken over duurzaamheid in de Landschapstekening Kunsten.

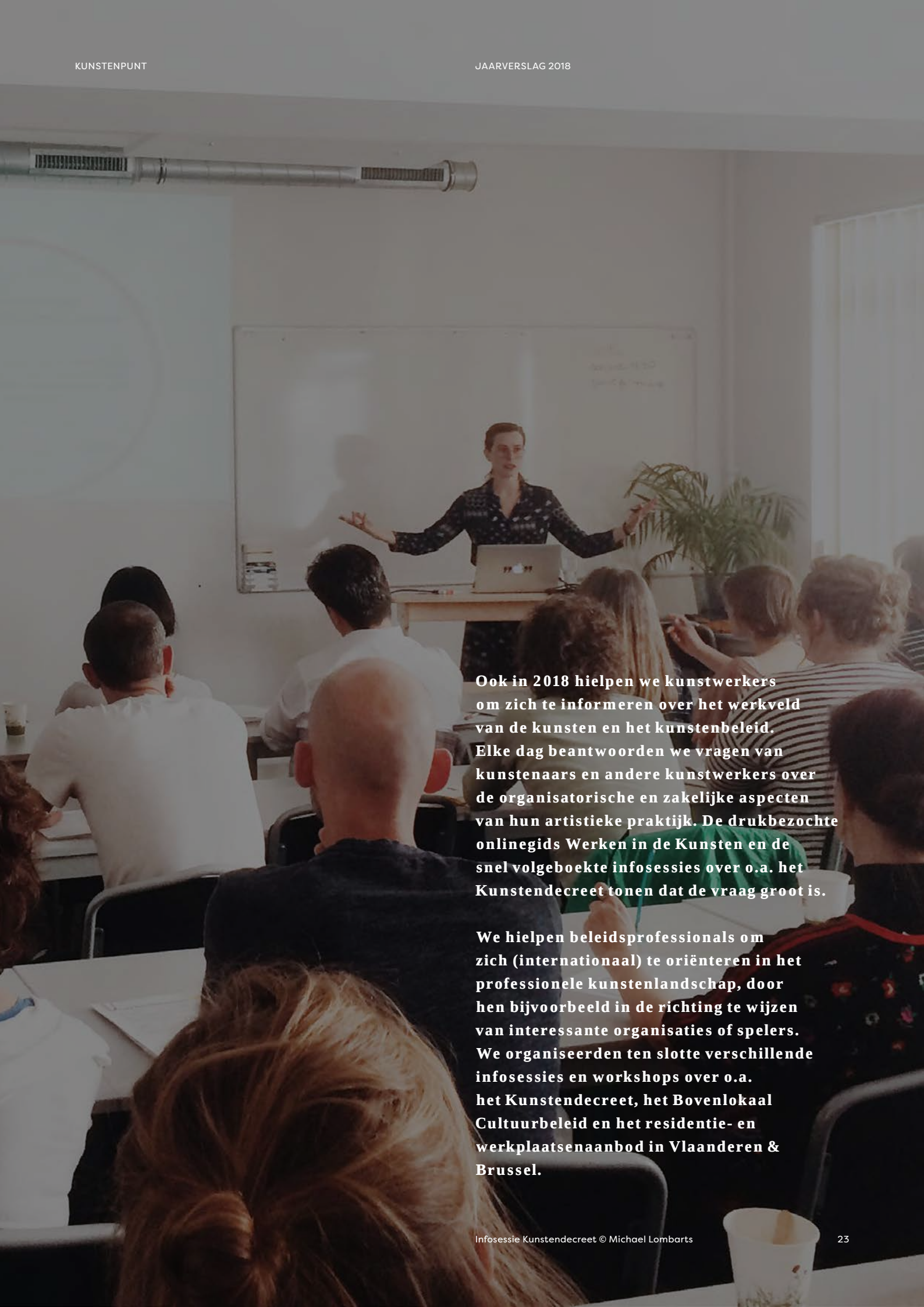
Mapping Nieuwstedelijke Grond © Sofie Joye

INITIATIEVEN ROND DUURZAAMHEID

- *Do the locomotion*, een tool voor kunstwerkers over duurzaam internationaal reizen met de trein
- Pulse werksessie *Waar(de) voor je geld* en praktijksafari bij Stadslab 2050

Informatie & oriëntatie voor kunsten- en beleidswerkers

A photograph of a woman standing at the front of a room, gesturing with her arms while presenting to a group of people seated at tables. She is wearing a dark patterned top. Behind her is a whiteboard and a potted plant. The room has a modern feel with a long light fixture on the wall.

Ook in 2018 hielpen we kunstwerkers om zich te informeren over het werkveld van de kunsten en het kunstenbeleid. Elke dag beantwoorden we vragen van kunstenaars en andere kunstwerkers over de organisatorische en zakelijke aspecten van hun artistieke praktijk. De drukbezochte onlinegids Werken in de Kunsten en de snel volgeboekte infosessies over o.a. het Kunstendecreet tonen dat de vraag groot is.

We hielpen beleidsprofessionals om zich (internationaal) te oriënteren in het professionele kunstenlandschap, door hen bijvoorbeeld in de richting te wijzen van interessante organisaties of spelers. We organiseerden ten slotte verschillende infosessies en workshops over o.a. het Kunstendecreet, het Bovenlokaal Cultuurbeleid en het residentie- en werkplaatsenaanbod in Vlaanderen & Brussel.

Gids Werken in de Kunsten en andere onlinetools

Naast de **onlinegids** Werken in de Kunsten - die met meer dan 25.000 gebruikers in 2018 iets minder dan 40% van het totale aantal paginaweergaven van kunsten.be uitmaakt - zetten we extra platformen online die kunstenwerkers wegwijs maakten in het werkveld.

De kunstendatabank - met de werknaam 'FRANK' - groeide verder tot een **sterk vertakte informatiebron over spelers** (individueën en organisaties) **en hun artistieke activiteiten in Vlaanderen en Brussel, én in het buitenland**. Welke Vlaamse kunstenaars werken in een bepaald land, welke festivals en huizen werken vaak met Vlaamse kunstenaars en met welke regio's heeft Vlaanderen een duidelijke link? Met deze informatie monitoren Kunstenpunt, de sector en het beleid het (internationaal) werkveld.

In 2018 lanceerden we de **bèta-versie van de nieuwe kunstendatabank**. In een eerste fase ligt de focus op de databank beeldende kunsten: een handig overzicht van beeldende en audiovisuele kunstenaars, hun werk, organisaties (presentatieplekken en ondersteunende organisaties in de beeldende kunsten) en expo's. De databank biedt een schat aan informatie over internationaal werken in de kunsten.

Verder brachten we een overzicht van residenties en werkplekken in Vlaanderen en Brussel online, en werkten we aan de uitbreiding van Have Love Will Travel - de tool die het aanbod van Vlaamse en Brusselse muzikanten in het buitenland in kaart brengt. Samen met Wallonie-Bruxelles Musiques publiceren we hier binnenkort ook de internationale spreiding van Waalse acts.

Infosessies & Kunstenpunt als aanspreekloket

In de aanloop naar indiendata voor subsidies organiseert Kunstenpunt geregeld infosessies voor wie zijn of haar aanvraag goed willen voorbereiden. Zo werd tijdens *Allemaal Bovenlokaal* het transitiereglement toegelicht voor culturele projecten met bovenlokale uitstraling. Met twee **infosessies rond beurzen en subsidies voor projecten binnen het Kunstendecreet** werden de subsidielijnen en beoordelingscriteria belicht aan de hand van concrete cases. Naast beurzen en projectsubsidies kwamen ook de tussenkomst voor buitenlandse publieke presentatiemomenten, de residenties en de kunstenaarstoelage aan bod. In het najaar gingen we dieper in op de opportuniteiten rond **residenties voor kunstenaars** met een infosessie en *meet-and-greet* tussen kunstenaars en (internationale) residentie- en werkplekken.

Praktijkondersteuning is een kerntaak van onze organisatie. Dagelijks worden aan bijna alle medewerkers van Kunstenpunt vragen gesteld tijdens informele gesprekken en geplande ontmoetingen, via e-mail en aan de telefoon. Onze centrale ligging maakt het bovendien makkelijk voor voorbijgangers om 'binnen te springen' met een vraag. Naast het zelf beantwoorden van vragen, verwijzen we ook door naar externe bronnen.

Deze **ondersteuning op vraag** is belangrijk; regelmatig pikken we via vragen signalen op over zorgen die op het terrein leven en die ons inspireren bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven.

Ondersteuning van Vlaamse en internationale beleidspartners

Kunstenpunt wil partners in het Vlaamse kunstenbeleid en in de administratie actief ondersteunen door het **aanleveren van informatie, data en cijfers over het kunstenveld**.

Zo verbeterden we bijvoorbeeld de **datakwaliteit van de door kunstenuorganisaties aangeleverde gegevens** bij het Departement Cultuur in de aanloop naar

de publicatie van het *Cijferboek Kunsten*. We werkten op volledigheid, consistentie en correctheid van de gegevens. Kunstenpunt beantwoordde ook geregeld vragen van de Departementen Cultuur en Buitenlandse Zaken, Toerisme Vlaanderen en ambassades over bijvoorbeeld de **opportuniteiten voor samenwerking met bepaalde regio's en landen of over de spelers in de kunsten in Vlaanderen en Brussel**.

Infosessie residenties en werkplaatsen

Internationale relatieontwikkeling

Kunstenpunt wil duurzaam internationaal werken in de kunsten ondersteunen. Dat doen we door kunstwerkers te informeren over de mogelijkheden en door een brede waaier van internationale programma's en promotie-initiatieven aan te bieden. Daarbij hebben we telkens oog voor de brede artistieke, maatschappelijke en economische kaders.

Internationaal werken draagt bij aan de artistieke ontwikkeling van kunstenaars, maar zorgt ook voor een betere samenwerking tussen landen en regio's, voor extra inkomsten en voor extra mogelijkheden om een publiek te laten kennismaken met kunst uit verschillende windstreken.

Matchmaking via bezoekersprogramma's, werkbezoeken en capacity-building

Door de 'juiste' mensen en organisaties met elkaar in contact te brengen, tracht Kunstenpunt de mogelijkheden rond internationale samenwerking te vergroten.

In 2018 wezen we kunstenaars in de richting van een internationale residentie of werkplaats, brachten we producenten met buitenlandse partners in contact, suggereerden we een ensemble of gezelschap mogelijke speelplekken, gaven we een bepaalde niche in de sector gemeenschappelijke visibiliteit in het buitenland, brachten we kunstenaars en organisaties met elkaar in contact die rond hetzelfde topic werken of die samen de waarde van cultuur transnationaal willen versterken.

Bezoekersprogramma's voor buitenlandse professionals spelen een belangrijke rol in onze matchmaking. Zij worden - individueel of in groep - uitgenodigd om Vlaamse kunstenaars, kunstwerkers en organisaties te leren kennen.

Voor podiumkunsten, beeldende kunsten en klassieke muziek bestonden deze programma's al langer, maar in 2018 kwam daar ook jazz bij. Twee programma's - tijdens het Brussels Jazz Festival en de Gentse Ham Sessions - brachten buitenlandse programmatoren, bookers en journalisten samen om Vlaamse bands te ontdekken. Om het programma samen te stellen werkten we samen met makers en presentatieplekken.

Naast ontmoetingen, studiobezoeken en voorstellingen/concerten werden er tijdens deze programma's ook netwerkmomenten, rondetafelgesprekken en workshops georganiseerd rond bepaalde thema's, steeds in samenwerking met partijen uit binnen- en buitenland. Zo namen bijvoorbeeld dansprofessionals uit Iran - terwijl ze in het land waren voor een bezoekersprogramma - deel aan workshops hedendaagse dans in STUK en P.A.R.T.S., konden de bezoekers van het programma *From*

Brussels with Love Syrische theatermakers ontmoeten die nu werk maken in Europa, werden de buitenlandse bezoekers aan het programma *Classical Connections* uitgenodigd voor een netwerkdrink met een brede schare muziekprofessionals uit Vlaanderen en werden Vlaamse gezelschappen en makers uitgenodigd om kennis te maken met internationale programmatoren en festivaldirecteurs op het Krokusfestival. Tijdens *Moussem Cities Casablanca* organiseerde Kunstenpunt een ontmoeting tussen kunstenaars en curatoren uit Casablanca en Vlaanderen in de vorm van een rondetafelgesprek.

BEZOEKERSPROGRAMMA'S*Beeldende kunsten*

- zes individuele en twee groepsprogramma's voor curatoren uit het buitenland
- bezoekersprogramma rond fotografie in Vlaanderen en Wallonië *Turning Photography*
- bezoekersprogramma voor jonge makers in het kader van *Open Studios* en *Antwerp Art Weekend*
- bezoekersprogramma voor kunstenaars en kunstprofessionals uit Turkije en Zuid-Oost Europa

Podiumkunsten

- bezoekersprogramma *Highlights from the Lowlands* voor buitenlandse programmatoren rond podiumkunsten uit Vlaanderen en Nederland - i.s.m. Dutch Performing Arts
- bezoekersprogramma rond kinderkunsten tijdens het *Krokusfestival* met delegatie uit Quebec
- bezoekersprogramma *From Brussels with Love* tijdens *Kunstenfestivaldesarts* - i.s.m. Wallonie-Bruxelles Théâtre Danse
- bezoekersprogramma voor Iraanse kunstprofessionals

Klassieke muziek

- *Classical Connections* tijdens Klarafestival, Nationaal Orkest België in Bozar en Propulse in Brussel & Antwerpen) - i.s.m. Wallonie-Bruxelles Musiques
- netwerkmoment tijdens *Festival 20/21 Transit* in Leuven

Jazz en wereldmuziek

- bezoekersprogramma (groepen en individuen) jazz tijdens Brussels Jazz Festival in Brussel, Ham Sessions in Gent, Brugge Jazz & Leuven Jazz

Samenwerkingen

- Palestijnse week & *Moussem Cities Casablanca*: ontmoetingen met kunstenaars uit Palestina in Gent en uit Marokko in Brussel.

Bezoekersprogramma Highlights from the Lowlands © Tina Herbots

Bezoekersprogramma Turning Photography © Lissa Kinnaer

Bezoekersprogramma podiumkunsten voor een jong publiek © BRONX

Kunstenpunt organiseert ook **werkb bezoeken voor Vlaamse kunstprofessionals** zodat zij de kunstscene van een buitenlandse stad of regio kunnen leren kennen, en om er persoonlijke contacten te leggen. Werkbezoeken worden georganiseerd in samenwerking met een lokale partner of in het kader van festivals, beurzen of showcasefestivals. Deelnemers worden geselecteerd via een open oproep.

Tijdens deze werkb bezoeken worden rondetafel-gesprekken en netwerkmomenten georganiseerd, zoals bijvoorbeeld een netwerkmoment in Flanders House tijdens *Chamber Music America* in New York, deelname aan een conferentie over collectieve praktijken in de podiumkunsten tijdens het *Malta Festival* in Poznan of een rondetafelgesprek over podiumkunsten in China en Vlaanderen in Beijing.

Tijdens **showcasefestivals** voor niet-klassieke muziek, die in eerste plaats bedoeld zijn voor de promotie van Vlaamse bands, nodigt Kunstenpunt sinds 2018 ook een kleine groep opkomende professionals uit. Door hun deelname aan het showcasefestival worden ze geïntroduceerd in de internationale wereld van professionals, het netwerken en het promoten.

Ook de overheid is een belangrijke partner. Zo sloot Vlaanderen een samenwerkingsovereenkomst af met Québec rond kinder- en jeugdtheater. In de eerste fase leerden de partners elkaar beter kennen tijdens een bezoekersprogramma waarbij professionals uit Québec naar het Hasseltse *Krokusfestival* kwamen en tijdens een werkbezoek van Vlaamse professionals aan Québec. In 2019 staat een oproep gepland voor steun aan concrete samenwerkingen en Vlaams-Canadese coproducties.

In 2018 heeft Kunstenpunt, samen met de andere Arts Flanders-partners, meegewerkt aan het bekendmaken en selecteren van een delegatie cultuurprofessionals die minister Gatz vergezelde bij zijn werkbezoek aan Beijing en Tokyo. Kunstenpunt nam zelf ook deel aan deze werkbezoeken, faciliteerde contacten en verzorgde mee de context over de Vlaamse kunsten die bij zo'n ministerieel werkbezoek noodzakelijk is.

WERKBEZOeken*Podiumkunsten*

- *Les Coups de Théâtre*: werkbezoek kinder- en jeugdtheater in Quebec
- *Malta Festival* in Poznan
- Delegatie en stand tijdens *Tanzmesse* in Düsseldorf

Klassieke muziek

- Vlaamse kamerorkesten nemen deel aan *Chamber Music America* in New York
- Delegatie en stand tijdens *Classical: NEXT* in Rotterdam
- *World Music Days Beijing* in Beijing

Pop en Rock

- *Eurosonic* in Groningen
- *Ment Festival* in Ljubljana
- *The Great Escape* in Brighton
- *Reeperbahn* in Hamburg
- *Cross Roads* in Roubaix
- *MaMa* in Parijs
- *Talinn Music Week* in Talin

Jazz en wereldmuziek

- *Europe Folk Network* in Dublin
- delegatie en stand tijdens *Jazzahead* in Bremen
- delegatie en stand tijdens *Womex* in Las Palmas

Multidisciplinair

- werkbezoek Palestina
- werkbezoek cultuursectoren Beijing en Tokyo
- n.a.v. bezoek minister Gatz

Kunstenpunt gaf kansen aan jonge professionals om op een intensieve en begeleide manier te leren internationaal werken, het zogenaamde **capacity-builden**. Deze programma's worden samengesteld door experts die ervoor zorgen dat deelnemers voldoende inzicht krijgen in de onderliggende structuur van het internationale veld en die deelnemers leren netwerken door contacten met sleutelfiguren.

CAPACITY-BUILDINGPROGRAMMA'S

- Classical: NEXT Fellow program, voor jonge muzikanten en componisten - ism Vlaamse conservatoria
- Oriëntatieris naar Zuid-Afrika en Zimbabwe - i.s.m. Mondriaan Fonds, Pro Helvetia, Danish Arts Council

Focus op klassieke muziek uit Vlaanderen tijdens Classical NEXT

Relatie-ontwikkeling rond regio's en thema's

Kunstenpunt faciliteert internationale relaties vanuit de vragen uit het veld en vanuit de ontwikkelingen in het internationale kunstenveld. Daarnaast legt Kunstenpunt accenten vanuit zijn kennis over het kunstenveld.

Samenwerking met onze buurlanden

Onze buurlanden vormen nog steeds het grootste aandeel

bij de internationalisering van de Vlaamse kunsten - met Nederland, Frankrijk en Duitsland op kop. Bovendien zijn buurlanden het 'eerste buitenland' in de carrières van veel Vlaamse kunstenaars. De Federatie Wallonië-Brussel beschouwen we ook als 'buurland' waarmee sector en beleid de banden aanhaalden in het voorbije decennium.

Samenwerking met buurlanden wordt uitgebouwd op lange termijn en op basis van SWOT-analyses van die landen ("welke opportuniteiten en bedreigingen zijn er in hun kunstenveld?") en in samenwerking met partners en met Vlaamse overheden - met Cultuur en Buitenlandse Zaken voorop.

RELATIE-ONTWIKKELING MET BUURLANDEN

Vlaamse Gemeenschap & Nederland

- Een SWOT-analyse van de Vlaams-Nederlandse samenwerking vandaag rond jazz op basis van cijferanalyses van Kunstenpunt en Dutch Culture, en op basis van twee focusgesprekken (Amersfoort, Rotterdam)
- Start van meerjarige internationale samenwerkingsprojecten met Mondriaan Fonds rond Zuid-Afrika en met Dutch Performing Arts rond de promotie van theater teksten uit de Lage Landen
- Highlights from the Lowlands: internationaal bezoekersprogramma rond podiumkunsten - i.s.m. Dutch Performing Arts & het Theaterfestival

Vlaamse Gemeenschap & Frankrijk & Belgische Franse Gemeenschap/Federatie Wallonië-Brussel

- Rondetafelgesprek in Brussel met vertegenwoordigers van de culturele bovenbouw en

ministeries uit Vlaanderen, Frankrijk en de Federatie Wallonië-Brussel over topics als uitwisseling rond hogescholen en residenties, samenwerking rond opkomend talent in podiumkunsten en samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk in derde landen

- Samenwerking met Wallonie-Bruxelles Musique (WBM) onder de vlag van *Belgium Booms* (promotie van Belgische pop en rock op internationale showcasepodia), samenwerking met Wallonie-Bruxelles Théâtre Danse (WBTD) met bezoekersprogramma *From Brussels with Love* tijdens *Kunstenfestivaldesarts* en met Wallonie-Bruxelles International (WBI) voor internationale programma's en ontmoetingsmomenten in de beeldende kunsten

Vlaamse Gemeenschap & Verenigd Koninkrijk

- Veldoverzicht van de actuele samenwerking en de mogelijk toekomstige bedreigingen n.a.v. de Brexit - i.s.m. Buitenlandse Zaken Vlaanderen

Hypochristmutreefuzz op MENT met Belgium Booms © Masa Gojic

Samenwerking met Centraal en Zuidoost-Europa

De eenmaking van Europa is een traag proces dat vandaag onder druk staat door opkomend nationalisme en door economische en culturele kloven met **Centraal en Zuid- en Oost-Europa**. We geloven dat cultuur een onderschatte motor is van democratisering en interculturele dialoog binnen Europa en zetten daarom in op ontmoeting, samenwerking en uitwisseling met de onafhankelijke kunstscene in Zuid- en Oost Europa.

Samenwerking met de MENA-regio

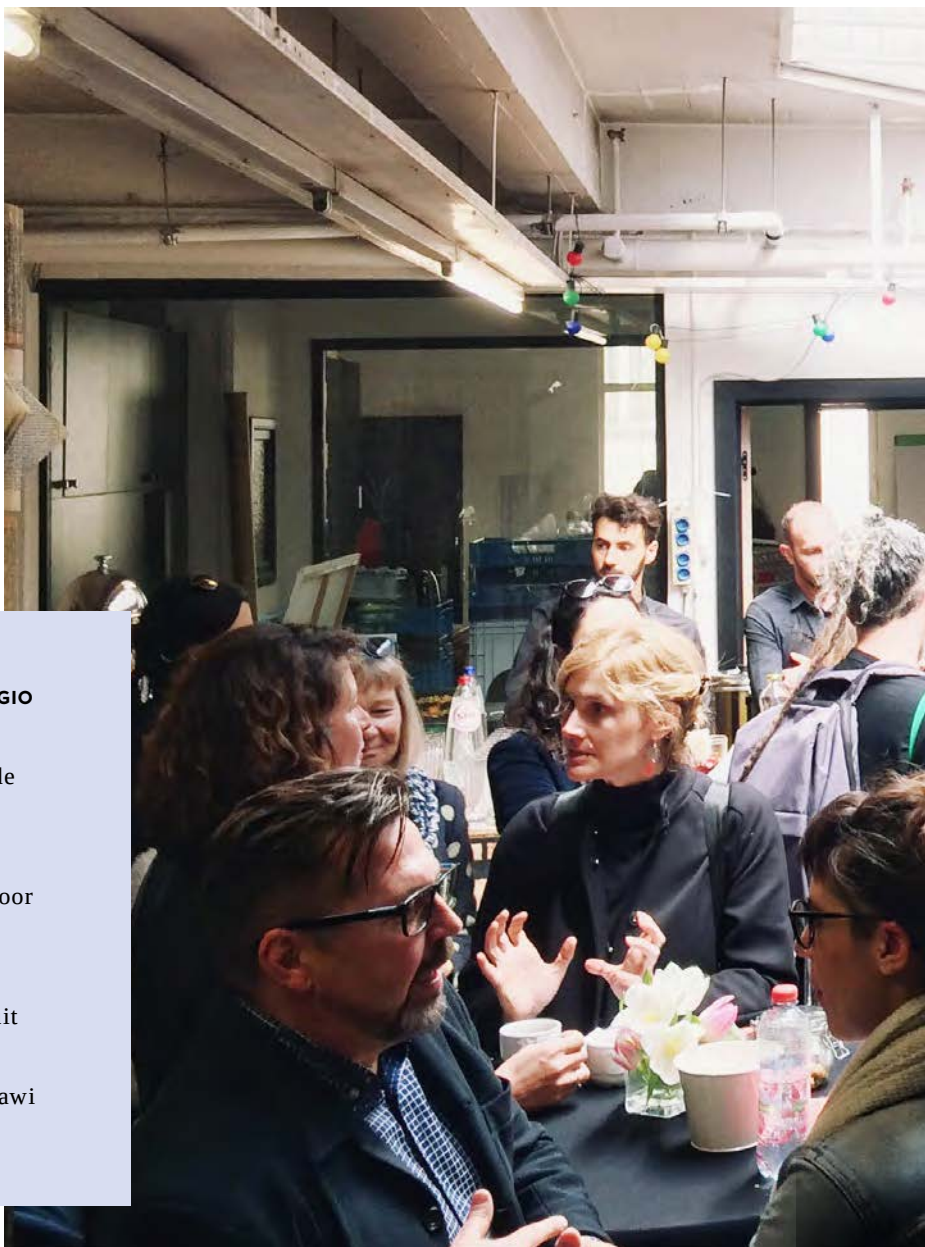
Kunstenpunt heeft aandacht voor de **MENA-regio** omdat die deel uitmaakt van onze Europese en Vlaamse geschiedenis door kolonisatie en migratiegolven. Uitwisseling en samenwerking zien we als wederkerig.

RELATIE-ONTWIKKELING MET ZUIDOOST-EUROPA

Conferentie en bezoekersprogramma over samenwerken binnen Europa met focus op Turkije en Centraal- en Zuidoost-Europa (Hongarije, Servië, Macedonië, Roemenië)

RELATIE-ONTWIKKELING MET DE MENA-REGIO

- Bezoek aan Palestina in het kader van de Vlaamse Week in Palestina en gesprek met Palestijnse kunstenaars tijdens Palestina-week (Gent), georganiseerd door Connexion vzw
- Werkbezoek aan Amman, Jerusalem, Ramallah en Haifa voor professionals uit muziek, podiumkunsten en beeldende kunsten, samengesteld door Samah Hijawi

Samenwerking rond thema's

Het faciliteren van internationale relaties gaat niet enkel over het vinden van internationale coproducten of presentatiemogelijkheden. Alle functies (ontwikkeling, productie, presentatie, reflectie en participatie) en thema's (positie van de kunstenaar, diversiteit, transitie, lokale verankering ...) zijn voorwerp van internationale samenwerking en kennisdeling. Kunstenpunt benadert internationale samenwerking integraal.

INITIATIEVEN ROND THEMA'S

- **Kinder- en jeugdtheater:** het cultureel akkoord tussen Vlaanderen en Québec wordt voor de volgende drie jaar ingevuld door een programma rond uitwisseling en samenwerking rond kinder- en jeugdtheater. In 2018 waren er bezoekersprogramma's in beide richtingen tijdens het *Krokusfestival* en tijdens het festival *Les Coups de Théâtre*.
- **Vluchtelingen en migranten:** *Malta Generator-Unstrangering*, een driedaagse workshop georganiseerd door Kunstenpunt en *Malta Festival* voor kunstenaars en organisaties die werken met migranten en nieuwkomers uit Vlaanderen, Polen, Duitsland, Servië, Hongarije en Oekraïne. *Meet the makers*, een ontmoeting met gevluchte kunstenaars tijdens het *From Brussels with Love* bezoekersprogramma, i.s.m. Onda.
- Deelname aan Dutch Culture-workshop *Fair International Cultural Cooperation #1-funding parties*

Gespreksalon gevluchte kunstenaars, Meet The Makers © Michael Lombarts

Promotie en de focus op Vlaanderen in het buitenland en op Vlaamse presentatieplekken in het buitenland

ACTIVITEITEN MET FOCUS OP VLAANDEREN

- Beursstanden en netwerkontmoetingen tijdens *Tanzmesse* (Düsseldorf) - i.s.m. WBTD en *Classical: NEXT* (Rotterdam) - i.s.m. WBM
- Omkadering (promotieactiviteiten en netwerkmomenten) van showcases pop en rock op *Eurosonic* (Groningen), *The Great Escape* (Brighton), *Reeperbahn* (Hamburg), *Crossroads* (Roubaix), *MaMa* (Parijs)
- Omkadering (promotieactiviteiten, netwerkmomenten en/of stand) voor jazz en wereldmuziek op *Europe Folk Network* (Dublin), *Jazzahead* (Bremen, jazz), *Womex* (Las Palmas, wereldmuziek)
- Samenwerking met presentatieplekken die gesteund worden door de Vlaamse Gemeenschap: *Jazz Amersfoort* (netwerkmoment en conferentie over jazz uit Vlaanderen), *Istanbul Theatre Festival IKSIV* (coproductie van de workshop theaterkritiek)

Kunstenpunt promoot Vlaamse kunsten internationaal tijdens showcasefestivals en beurzen, maar ook tijdens festivals met een focus op Vlaamse kunsten. Dat doen we aan de hand van een promotionele stand, het verspreiden van promotiemateriaal (digitaal en in print) en het organiseren van netwerkmomenten rond de Vlaamse kunsten. Soms promoot Kunstenpunt de Vlaamse kunsten in het bredere kader van België of de Lage landen.

Kunstenpunt werkt waar mogelijk samen met de Vlaamse overheid, zowel met de Algemene Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering (AVVR) als met het presentatieplekkenbeleid van minister van Cultuur Sven Gatz. Kunstenpunt nodigt buitenlandse programmatoren van deze presentatieplekken uit zodat ze een divers beeld krijgen van de Vlaamse kunsten en op basis daarvan een evenwichtig focusprogramma kunnen samenstellen. Kunstenpunt werkt mee aan contextprogramma's en aan de organisatie van netwerkmomenten.

Partnerschap met bovenbouw rond internationaal werken

Kunstenpunt gelooft in de synergie en samenwerking tussen Vlaamse beleidsdomeinen, tussen de Vlaamse bovenbouworganisaties en met agentschappen en organisaties uit het buitenland rond internationale acties. Kunstenpunt werkt actief mee aan de uitbouw van informatie- en overlegplatformen en aan de acties die daaruit voortvloeien.

Op landelijk niveau werkt Kunstenpunt samen met de sector: via collegagroepen toetsen we onze programma's af en sturen we bij. Programma's worden soms opgezet met kunstinstellingen, sectororganisaties of andere steunpunten/fondsen. We stemmen af met het beleid

INITIATIEVEN ROND INTERNATIONALISERING MET PARTNERS IN DE BOVENBOUW CULTUUR

- Samenwerking met het Departement Buitenlandse Zaken rond Vlaams-Nederlandse samenwerking in derde landen
- Samenwerking met het Departement Buitenlandse Zaken omtrent de workshop *Unstrangering* tijdens het *Malta Festival* (Poznan) rond kunstenaars en organisaties die werken met migranten en nieuwkomers
- Samenwerking met VVR rond netwerkmomenten in het buitenland tijdens focus op Vlaanderen
- Samenwerking met het Departement Cultuur rond presentatieplekken en rond de zending van minister Gatz naar Tokyo en Beijing
- Samenwerking met Creative Europe rond de European Agenda for Music en de opstart van een piloot-ondersteuningsprogramma voor muziek, in nauwe samenwerking met European Forum on Music EFM

(Departementen Cultuur en Buitenlandse Zaken), werken samen met de Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering (VVR) en streven naar synergie tussen internationale acties van verschillende Vlaamse beleidsdomeinen. Arts Flanders is hét platform waarbinnen die informatiestromen zichtbaar worden gemaakt en kunnen leiden tot gemeenschappelijke acties.

Als relatief jonge organisatie actief in uiteenlopende kunstensectoren wil het team van Kunstenpunt nog beter samenwerken met een scherpe visie en missie voor ogen. In 2018 keken we kritisch naar onze interne 'machinerie' en sleutelden we aan ons overlegmodel.

We kozen voor een horizontale organisatie-structuur met vijf wendbare zelfsturende teams, waarin mensen niet langer een functie hebben, maar één - en vaak meerdere - rollen opnemen die matchen met hun competenties, goesting en mogelijkheden. Elke rol draagt bij aan de doelstelling van zo'n zelfsturend team, en bij uitbreiding aan de doelstellingen van Kunstenpunt.

Kunstenpunt-medewerkers werken erg zelfstandig, maar in een duidelijk kader. Beslissingen worden gemaakt daar waar de expertise zit, en zo weinig mogelijk top-down.

We geloven dat zo'n vlakke en scherp omkaderde structuur in de toekomst kan helpen om onze vier kernopdrachten - praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling, beeldvorming en platform - nog preciezer in te vullen. We willen ook werken aan een duurzamere werkomgeving, waarin elke medewerker van het steunpunt een zichtbare bijdrage kan leveren aan het geheel. De komende jaren evalueren we dit nieuwe model.

(Re)framing Kunstenpunt

Arts Flanders

Nieuwe artsflanders.be

Arts Flanders - voorlopig nog enkel een werknaam - is het internationaal platform van Vlaamse kunsten- en erfgoedsteunpunten en -fondsen en de departementen van de Vlaamse Gemeenschap met een internationaal werkdomein.

Met behulp van een prospectietool en regulier partneroverleg wordt informatie omtrent internationale acties uitgewisseld met het oog op samenwerking in het buitenland, een betere kennisdeling rond internationaal werken, het verduurzamen van internationale relaties en het uiteindelijk het versterken van de visibiliteit

van het gemeenschappelijk internationaal terrein van Vlaamse kunsten, cultuur en erfgoed. In 2018 werd de online prospectietool verbeterd, uitgebreid in features en aangevuld met acties, en werd de basis gelegd voor het automatiseren van de agenda-invoer. Ook werd artsflanders.be vernieuwd om het platform (deels) publiek zichtbaar te maken.

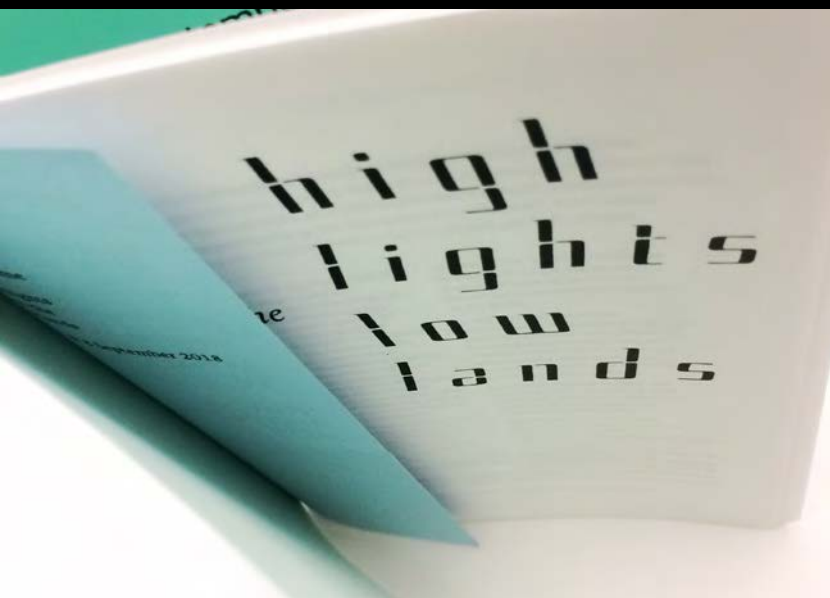
ARTSFLANDERS.BE

Stalkaart (online)publicaties

Magazine (re)framing the international © Princen + De Roy

Selfmade brochures bezoekersprogramma's

17-18-19 JANUARY 2018

EQUAL IDIOTS	VRWRK
BLACKWAVE	PALE GREY
ECHO COLLECTIVE	THE K.
ANGÈLE	THECOLORGREY
DIABLO BLVD	KONOB & R.O
MILO MESKENS	WARHOLA
NORDMANN	ROMÉO ELVIS
BLANCHE	& LE MOTEL
CURTIS ALTO	MILLIONAIRE
LOÏC NOTTET	WWWATER
TAMINO	MONOLITHE NOIR
FACES ON TV	SPOIL ENGINE
EMMA BALE	LOMBOY
TÉMÉ TAN	GRUPPO DI PAWLOWSKI

Belgium Booms + Eurosonic

Affiche promotielabel Belgium Booms op Eurosonic © WBM

Kunstenpocket #2 Internationalisering © Princen + De Roy

Let me be your guide - contemporary dance from Flanders © Princen + De Roy

Workshoptool Reframing the International

SLOTSYMPOSIUM : RECEPT VOOR DE TOEKOMST

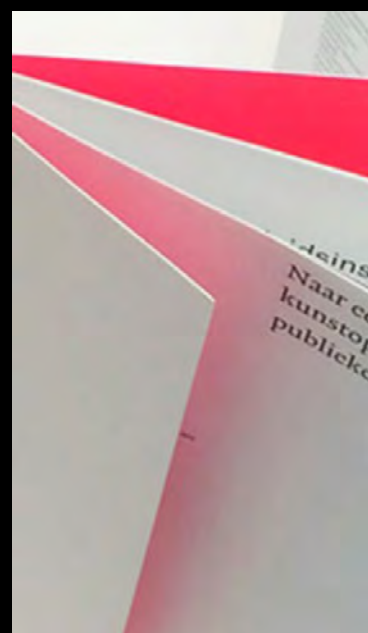
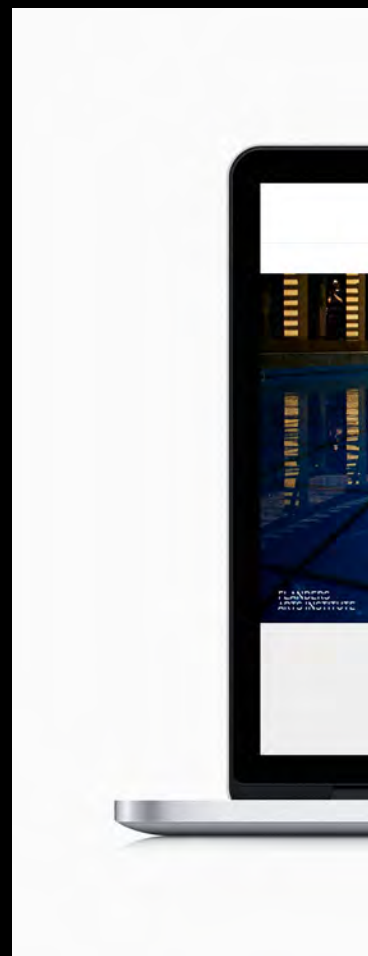
(Re)framing the International

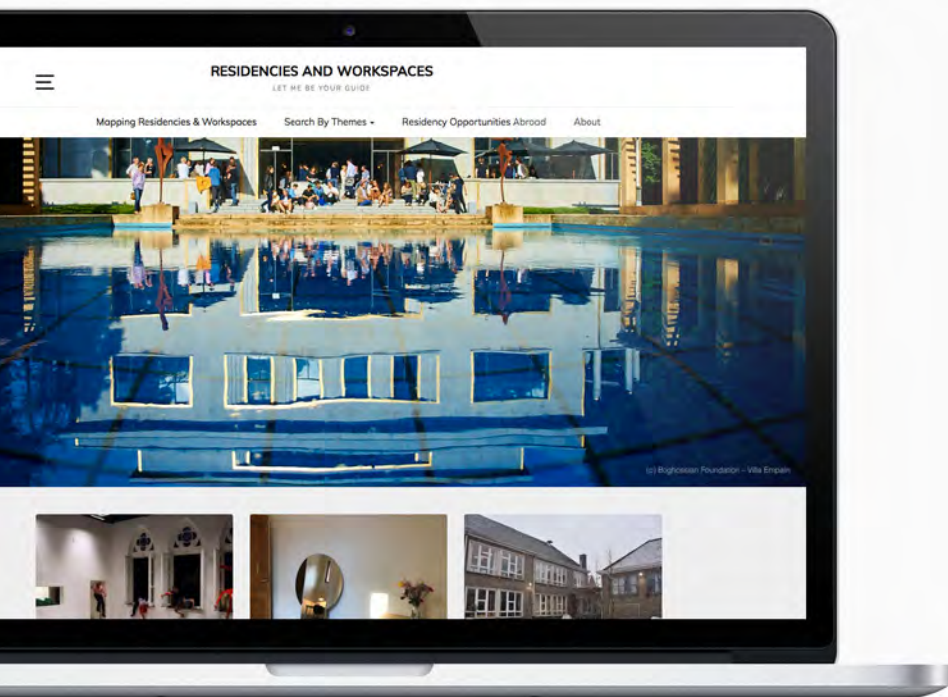
*Internationaal werken
in de kunsten: vandaag
en in de toekomst*

25 SEPTEMBER 2018, ZUIDERPERSHUIS ANTWERPEN

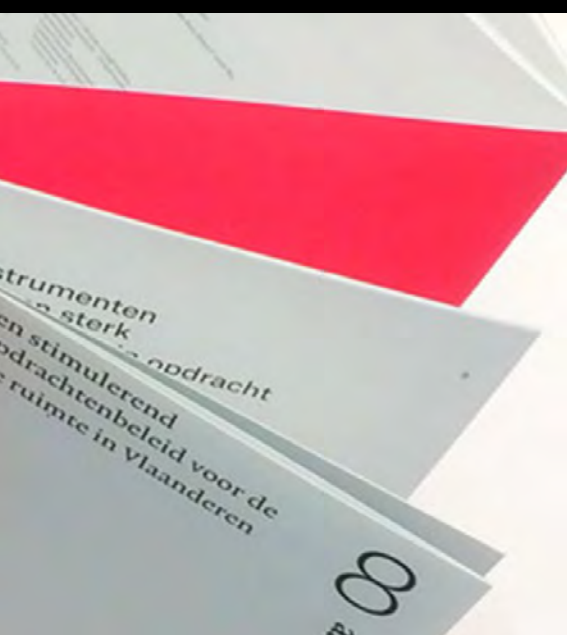
Tijdens het slotsymposium van het onderzoekstraject (Re)framing the International deelde Kunstenpunt al zijn verzamelde inzichten met de beeldende kunst-, podiumkunsten- en muzieksector. Er stonden 2 vraagstukken centraal waar professionals uit de sector zich in hebben vastgebeten. Gezamenlijk reikten zij ideeën aan over hoe we in 2040 idealiter internationaal zouden werken en welke concrete stappen we vandaag al kunnen zetten om daar naartoe te werken. In dit Recept voor de Toekomst zijn de potentiële ingrediënten verzameld waarmee we met elkaar aan de slag kunnen.

Recept voor de Toekomst

Onlinegids Residenties & Werkplaatsen

Publicatie kunst in de publieke ruimte © Princen + De Roy

Flyer Momix à la Flamande © Mr. Henry

Colofon

Redactie:

Dirk De Wit, Joris Janssens, Katrien Kiekens, Tom Ruetten

Eind- en beeldredactie:

Nele De Cocker, Katrien Kiekens, Michael Lombarts

Vormgeving:

Mr. Henry

Coverfoto: Bezoekersprogramma kunsten voor
een jong publiek tijdens Krokusfestival © Tina Herbots

KUNSTEN
PUNT

met de steun van

Vlaanderen
verbeelding werkt
